

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 4

90. ÅRGANG

4. MARS

1978

AV INNHOLDET:

EN BISKOPS OMVENDELSER	S. 4
PAVEDØMMET SOM ØKUMENISK SPØRSMÅL	S. 7
SPØRRESPALTEN OM INTERKOMMUNION	S. 10

NESTE NUMMER KOMMER 18. MARS 1978

15 ÅR SIDEN BISKOP GRANS VIELSE

Biskop Gran ble bispeviet 24. mars 1963. Jubileet feires søndag 5. mars. Biskopen presiderer høymessen i St. Olavs Domkirke, deretter kirkekaffe.

Biskopen sees her med sin forgjenger Jacob Mangers i 1963.

Skandinaver til Katholikentag

Den 85 Katholikentag finner sted i Freiburg 13.—17. september. Temaet er «Det kristne Europa». Bispedømmet Osnabrück vil gjerne at skandinaver skal ha mulighet til å delta, spesielt 16. september, som er viet møte mellom europeere. Bispedømmet Osnabrücks representanter i Sentralkomitéen for tyske katolikker, Regina Aliche, Hamburg, Alfons Egen, Meppen og Claus Kühn, Hamburg, har sendt ut et opprop med anmodning om hjelp fra tyske katolikker for å gjøre dette mulig.

Organisasjonskomitéen for Katholikentag i Freiburg har lovet å skaffe skandinavene losji. Oppropet gjelder hjelp til reisen. Tyske menigheter som er «faddere» for norske menigheter, oppfordres til å samle inn reisepenger som skal dekke reisen Skandinavia—Hamburg for en representant, og ta denne med bil Hamburg—Freiburg.

Menighetene i Skandinavia oppfordres på sin side til å melde de interesserte til

*Frau Brigitte Max,
Herrengraben 4,
2000 Hamburg — 11.
Vest-Tyskland.*

Høytelskede sønner og døtre.

Nok engang er fasten inntruffet med sin inntrengende appell til oss. Fasten er en tid som bringer oss nærmere Kristus. Og gjennom ham blir vi bragt nærmere hverandre. Fasten er en samhørighetens tid. Og samhørigheten innebærer en vilje til gjensidig deling.

Beskrivelsen av fellesskapet i Apostelgjerningene gjør inntrykk på oss! Der sies det «De troende hadde alt felles.» (Ap. Gj. 2,44). Denne livsform var ikke noe påfunn for å støtte opp om det nydannede fellesskap i Jerusalem. Tvert om, det var et konkret uttrykk for at de «troende var ett i sjel og sinn» (Ap. Gj. 4,32), mennesker som fant inspirasjonen for sine handlinger i den forening som var deres helt inn i Jesu eget hjerte.

Apostelgjerningene anskueliggjør de bemerkelsesverdige frukter av denne enhet: alle delte med alle etter som behovene gjorde seg gjeldende. Slik satte de første kristne ut i livet prinsippet om at denne verdens gods av Skaperen er ment å komme alle uten unntagelse til gode. Den kristne vilje til å dele med andre konkretiserer denne naturgitte forpliktelse, samtidig som nestekjærligheten gjør motiveringen presserende. Å dele med andre er altså uttrykk for en ekte kristen holdning. En helhjertet kristen finner sin glede ved at godene

FRA BISPEDØMMET:

506 FLERE KATOLIKKER

Ved årsskiftet 1978 hadde Oslo Kato-
liske Bispedømme 11 259 katolikker.
I fjor på samme tid hadde bispedømmet
10 753 katolikker.

Pater ARNO GERRITSMA O.F.M. har
7. mars vært prest i 30 år.

PALMESØNDAG overføres høymes-
sen i St. Olavs Domkirke i TV. For nøy-
aktig tidspunkt, se dagspressen.

Trykkeriet på Lunden Kloster kan
inntil videre ikke ta imot nye bestillinger.
Vi gir beskjed når vi åpner igjen.
Søstrene.

SAMHØRIGHETENS TID

deles, ved at menneskene i fellesskap nyter godt av den arv som Gud i sin godhet har villet skjenke alle. Slik finner den troende sin glede i å tenke ut nye måter å øve nestekjærlighet på — fra å gi almisser og yde individuell hjelp til å gjøre en innsats for forfordelte folkegrupper.

Det er blitt sagt at både det å gi og det å ta imot er en kunst. Men vi kristne har bare ett uttrykk for begge disse begreper og det er «å dele broderlig». Måtte fasten lære oss å praktisere til fulle dette tegn på fellesskap med alle mennesker; for alle er vi kalt til å få del i Kristi kors og i hans oppstandelse.

Ved inngangen til fastetiden vil vi gjenta de ord den hl. Paulus henvendte til de første kristne: Vi oppfordrer alle som er innlemmet i Den katolske kirkes store fellesskap til å «legge til side det han har kunnet spare sammen» (1. Kor. 16,2) i botens og nestekjærlighetens ånd, for å kunne la det gå opp i et felles fond. Og til alle som på denne måte er rede til å dele sin eiendom med sine trengende brødre og søstre sender vi vår velsignelse: i Faderens og Sønnens og Den hellige Ånds navn. Amen.

REDAKSJONELT:

NATURVITENSKAPEN OG
RELIGIØS ERFARING

«Siden jeg for femten år siden engasjerte meg i kampen mot den vitenskapelige materialisme og dens destruktive innflytelse på menneskeheten, var det i Norge og blant mine kolleger der jeg møtte den største forståelse,» sier Walter Heitler i forordet til denne boken.

Walter Heitler:

**Naturen og det guddommelige
Dreyers Forlag 1977.**

BISKOP RÜTH ER DØD

Biskop Johannes Rüth, Trondheim, døde 17. februar, og ble begravet 22. februar i Simpelveld, Nederland, i nærvær av Biskop Schwenzer og Biskop Wember.

St. Olav håper å bringe en nekrolog i neste nummer.

Biskoper

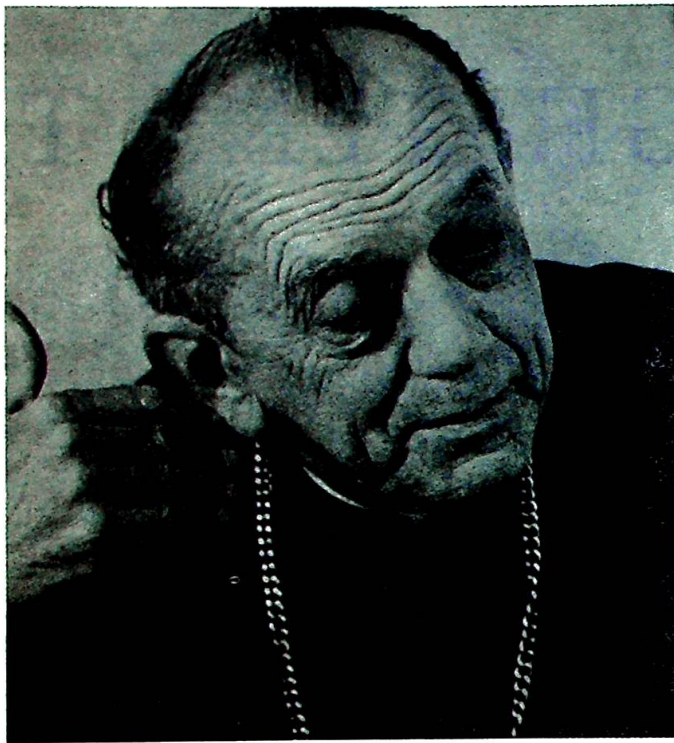
I ti år eller så har det vært tenkt og snakket meget om legfolkets ansvar og rolle i kirken. Dette er en naturlig følge av at hierarkiets rolle var overdrevet i en tidligere periode. I manges bevissthet var «Kirken» identisk med presteskapet, eller endog med Vatikanet.

Reaksjonen mot dette førte til en viss nedvurdering av biskopen. Man kunne høre utsagn som at «Nå venter man seg ikke lenger noe lederskap fra hierarkiet. Det skapende initiativ kommer nå fra basis, fra legfolket.»

Hvis det kommer skapende initiativ fra legfolket må man glede seg over det, men biskopenes rolle er stadig stor. Det er biskopens oppgave å vurdere de forskjellige strømninger innen hans bispedømme. Han kan oppmuntre enkelte, sette andre på plass.

Initiativer tar biskopen også, og han vil være den første til å beklage at mye av hans tid går til forvaltning av finanser og til å ordne personalspørsmål innen bispedømmet. Og som Dom Heldler Camara sier (s. 4), biskopen kan ikke få gjennomført så mye hvis hans omgivelser ikke deler hans ønsker.

Pavene er også biskoper. I motsetning til de fleste av sine kolleger, lever de i offentlighetens søkelys. Derved blir det tydelig hvor avhengig «Peter-tjenesten» er av pavens personlige begavelse. Utoves den slik Johannes XXIII og Paul VI gjorde og gjør det, kan lutherske teologer tenke seg at den fremtidige ene kirke skal ha en pave, påpeker Yves Congar (s. 7).

Det har vært stille omkring Dom Helder Camara i det siste. I år er han ikke foreslått som kandidat til Nobels fredspris. I Brasil har han taleforbud, det er forbudt å nevne hans navn. Bare få ganger i året reiser han ut av Brasil. Den franske journalisten José de Broucker samtalte med Dom Helder i Brasil ved årsskiftet 1975/76. Resultatet er en bok «Les conversions d'un évêque», Paris, Seuil, 1977. Biskopens omvendelser gjelder både gradvis forandring i hans syn på sosiale og politiske spørsmål, og gjentatte omvendelser fra selv-sentretthet til Kristus. Samtalene dreier seg ofte om brasiliansk politikk og brasiliansk litteratur. «St. Olav» gjengir noen avsnitt, som mer direkte kan utfylle en norsk lesers bilde av Dom Helder Camara.

LITURGISK KALENDER

MARS:

5. 4. søndag i fasten. 1. Samuel 16, 1 b, 10—13 a. Efeser 5, 8—14. Joh. 9, 1—41.
6. Ferial. Jesaja 65, 17—21. Joh. 4, 43—54.
7. Ferial. Ezekiel 47, 1—9. 12. Joh. 5, 1—3 a. 5—16.
8. Ferial. Jesaja 49, 8—15. Joh. 5, 17—30.
9. Ferial. 2. Mosebok 32, 7—14. Joh. 5, 31—47.
10. Ferial. Visdommen 2, 1a. 12—22. Joh. 7, 1—2. 10. 25—30.
11. Ferial. Jeremias 11, 18—20. Joh. 7, 40—53.
12. 5. søndag i fasten. Ezekiel 37, 12—14. Joh. 11, 1—45.
13. Ferial. Daniel 13, 1—9. 15—17. 19—30. 33—62. Joh. 8, 1—11.
14. Ferial. 4. Mosebok 21, 4—9. Joh. 8, 21—30.
15. Ferial. Daniel 3, 14—20. 91—92. 95. Joh. 8, 31—42.
16. Ferial. 1. Mosebok 17, 3—9. Joh. 8, 51—59.
17. Ferial. Jeremias 20, 10—13. Joh. 10, 31—42.
18. S. JOSEF, MARIAS HUSBOND. 2. Samuel 7, 4—5a. 16. Rom. 4, 13. 16—18. 22. Matteus 1, 16. 18—21. 24a eller Lukas 2, 41—51a.

DEN STILLE UKE

19. Palmesøndag. Jesaja 50, 4—7. Filipper 2, 6—11. Matteus 26, 14—27, 66 eller 27, 11—54.
20. Ferial. Jesaja 42, 1—7. Joh. 12, 1—11.
21. Ferial. Jesaja 49, 1—6. Joh. 13, 21—33, 36—38.

RØDE STREKER

Jeg husker en gang jeg var i Roma, i statssekretariatet. Jeg snakket med en viss Giovanni Battista Montini. Etter en meget vennlig, meget broderlig samtale, viste han meg en publikasjon som var utkommet i mitt land, i min by, Rio de Janeiro. Det var et tidsskrift utgitt av en katolsk pikebevegelse. Og det var kommet til Roma, hvor det ble undersøkt. Det var nå i pro-sekretærens kontor, full av understrekninger med rødt, som om det dreide seg om en viktig teologisk avhandling. De hadde lett etter alt den kunne inneholde av heresier, og det var understreket med rødt!

Da smilte jeg, og den fremtidige pave Paul VI smilte også, fordi han forsto meg meget godt. Jeg sa: «Excel-lense, så godt å vite at De er her, og kunne regne med Deres forståelse og Deres vidsyn! For, når man slik undersøker tekstene mistenksomt, undres jeg om biskopenes pastoralbrev kunne unngå røde streker! Jeg er ennog sikker på at enkelte sider i Evangeliet ville bli sensurert. For eksempel den revolusjonære sangen Magnificat. Magnificat er foruroli-gende, er alvorlig, er oppviglende. Der snakkes det mot de rikes og mektiges etablerte orden. Det er kanskje ikke kommunisme, men det bereder veien for kommunismen. Det finnes nok en og annen som gjerne ville sette røde streker! For en glede, Excellence, å vite at De er her!» Mgr. Montini smilte . . .

EN BISKOPS OMVENDelser

KOMMUNIST?

En dag stilte jeg et likefremt spørsmål til en general: «Herr general, hvorfor sier De at jeg er kommunist. Hvorfor kaller dere militære alle for kommunister, ikke bare meg, men alle som arbeider for å bedre menneskenes kår?» — «Det er enkelt å forklare. Det er lettere og hurtigere å åpne folks øyne enn å lage reformer, det vet De? Hvis De vel vitende om dette fortsetter å åpne folks øyne og gi idé om reformer som ikke kan virkeliggjøres straks, er De nødvendigvis en agitator, en opprører. Kommunismen har fordel av at den kritiske sans våkner. De spiller altså kommunistenes spill.» Da svarte jeg: «De kaller meg agitator, en opprører? Det som fører til opprør, er folkets livsbetingelser!»

«De vet meget godt at vi ikke er kommunister, at vi ikke spiller kommunistenes spill. Kommunismen spilles av alle dem som bare hjelper de privilegerte grupper til å utvikle seg, og bidrar til proletarisering av massene. Og av alle dem som kaller alt virkelig forsvar for menneskerettighetene kommunisme. For folket, som hører denne propagandaen, sier til seg selv: «Å, er det kommunisme? Da er kommunismen strålende! Leve kommunismen!» (s. 86).

MIN BROR

En av mine brødre, som var fem seks år eldre enn jeg, hadde levet sin barnetro. Han var døpt, hadde

mottatt sin første kommunion, hadde gått på skole hos maristbrødrene. Men så sa han at han hadde mistet troen fullstendig.

Vi bodde altså sammen i et hus som vi hadde leiet i Rio de Janeiro, sammen med en av våre ugifte søstre. Hver gang jeg gikk for å feire messe og preke, spurte han meg: «Hva skal du si i dag?» Uten å ville preke for ham, eller å frata ham hans over-

bevisning, fortalte jeg så enkelt som mulig hva jeg ville si. Han sa ingenting.

Da han etter åtte år (etter at en sykdom var oppdaget) følte seg noen skritt fra døden, kalte han på meg, og med en storslagen ydmykhet, sa han til meg: «Jeg ser at du er mer intelligent enn jeg. Du er mer kultivert enn jeg. Jeg stoler på deg. Jeg har aldri sett avstand mellom din tro

Helder Camara til Paven: «De må blande Dem med folket!»

og ditt liv. Derfor ber jeg deg: Går det an å ha troen ved stedfortreder, å dra nytte av troen hos en annen som man tror på? Jeg tror på din oppriktighet, men jeg har mistet troen. Kan jeg motta kommunionen ved å bygge på din tro?» — «Jeg er sikker på at din ydmykhet — for det er ydmykhet — vil bli lønnet av Herren. Jeg tviler ikke. Jeg skal gi deg nattverden, og Herren vil åpne dine øyne, slik du fortjener det.» «Nei, ikke nå, jeg vil først gå til skrifte.» — «Så gå til en prest!» «Nei, jeg vil skrifte for deg.» Så gjorde han et meget ydmykt skriftemål, og da han mottok Herrens legeme, så han. Jeg har ofte i mitt liv fått den glede å være til stede når lyset kommer... «Jeg tror, jeg tror! Og det er ikke bare fordi du tror: nå tror jeg!» En halv time senere døde han! (s. 98).

FATTIGDOM

Etter Vatikan II snakker man meget om en tjenende og fattig kirke. Jeg visste ikke dengang at man ikke kan velge virkelig fattigdom. Det er Herren som velger den fattigdommen som hver av oss trenger, i hver fase av livet.

Da jeg kom tilbake til Brasil etter konsilet, tenkte jeg først på en fattigdom som skulle gi seg uttrykk ved avkall på penger. Jeg visste ikke, forsto ikke, at den rikdommen Herren ville fri meg fra, var prestisje. Jeg nøt stort renommé i mitt land. Jeg var presidentens, ministrenes, Rios borgermesters, intime venn. Man snakket om meg, det var bilde av meg i alle aviser, i alle ukeblader. Jeg hadde meget populære programmer i radio og TV. Herren, som så at dypt i meg lå ønsket om fattigdom, påtok seg å ta fra meg prestisjens rikdom. Plutselig falt jeg til nullpunktet, under nullpunktet.

Men det var stadig kampanjer mot meg, vanærende kampanjer. Det var stadig for meget. Regjeringen forsto at kampanjer og angrep opprettholder gjenstandens renommé. Så påbød den den stillhet. Og i dag har Dom Helder ikke engang prestisjen som følger med

å være gjenstand for forfølgelse. Han er omgitt av stillhet, som i en grav.

Likevel har jeg stadig et renommé i utlandet. Jeg vet ikke når, jeg vet ikke hvordan, Herren vil ta fra meg dette siste tegn på rikdom. (s. 104).

ROMA

Jeg kan si Dem, hva jeg direkte, eller i tanken, i hjertet, ville si til paven:... «Saint-Père, De vet, at med rette eller urette er Vatikanet blitt et anti-tegn, især i de unges øyne. De kjenner hver krok i Roma. Hvis De, Saint-Père, kunne velge Dem et lite hus, som vender ut mot en plass, og bo der... Der kunne De møte hele verden som kommer til Roma. De ville bo blant folket, i stedet for å se ned på det på avstand, når De taler til det fra vinduet Deres. Å, Saint-Père, jeg orker ikke mere være til stede ved de offentlige audienser om søndagen på Petersplassen: de gir inntrykk av at De er så fjern... De må blande Dem med folket! Det er selvfølgelig alltid noen som ser en fare for at paven skal bli myrdet. Men tilgi meg Saint-Père, hvis jeg sier at jeg ber hver natt, i hver av mine våketimer, for at paven skal løpe denne risikoen. Det er så lenge siden en hyrde er død for sine får...»

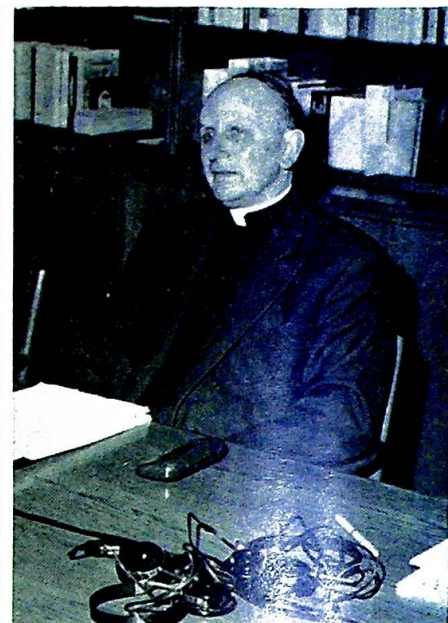
Paven smilte. Han visste at jeg ikke hadde noen baktanker...

Men jeg vet at paven ikke kan foreta de nødvendige forandringer alene. Jeg vet det, fordi jeg vet at jeg selv, i mitt lille bispedømme i en liten krok av verden, ikke alltid klarer å foreta de forandringene som jeg ønsker. Jeg må også regne med de andre, og svært ofte vinner jeg ikke over dem. (s.132).

KRISE

Når man ser på kirkens historie, viser det seg at det er krise etter alle konsiler. Det er alltid noen som klamrer seg til fortiden, og som gjør det til sin oppgave å forsvare «den sanne kirke». Og det er andre som overdriver i motsatt retning. Balanse er meget vanskelig for mennesket...

Konsilet rystet mentalitetene og strukturene så meget, at det ville

Yves Congar.

være utenkelig at alt skulle gå stille, avklart og harmonisk for seg etterpå. Det ville vært foruroligende om det ikke var sammenstøt, sjokk og konflikter, det ville betydd at konsilet ikke hadde sagt noe, ikke hadde gjort noe.

For meg er problemet ikke uroen etter konsilet. Det virkelige problemet er vår mangel på mot når det gjelder å sette i verk det som ble vedtatt på konsilet, — eller for oss i Latin-Amerika, det som ble vedtatt på bispemøtet i Medellin, — dvs. å virkelig gjøre Evangeliets krav, slik biskopene med paven og under ledelse av Den hellige ånd, har fremstilt dem for menneskene og verden av i dag.

Jeg vet at man snakker om autoritets-krise i kirken, og endog om tros-krise. Min personlige erfaring tillater meg å si, at det er autoritets-krise især når autoritetene ikke har mot til å akseptere følgene av de retningslinjene som de selv har studert, diskutert, vedtatt og undertegnet. Hvis det er noen autoritetskrise, er det også fordi vi ofte er autoriteter som glemmer at det å utøve autoritet er å tjene og ikke å tjenes. En autoritær autoritet er umulig i dag. Den eneste mulige autoritet er broderlig og dialogerende.

(Utvalg, overs. og undertitler ved f. Arne Fjeld.)

PAVEDØMMET SOM ØKUMENISK SPØRSMÅL

Et spesialnummer av Osservatore Romano i anledning pave Paul VI's 80-årsdag i september 1977, inneholdt blant annet denne artikkelen av den franske teolog Yves Congar.

Det er noe dramatisk ved vår helige far pave Paul VI's pontifikat. Han er troens klippe, og han fører oss mot den største åpenhet overfor alle menneskelige verdier og overfor verdiene i de fremmede religioner. Han har gjort økumenikken til pontifikatets mest dynamiske idé. Samtidig vet han — og han har sagt det mange ganger, — at han som paven selv er den største hindring på enhetens vei. Han sa det allerede i sin første encyklika *Ecclesiam suam*, han erklærte det da han mottok statsekretariatet 28. april 1967, og han gjentok det overfor Mgr. Javierre i juni 1973. Og likevel presenterte han seg med ordene: «Mitt navn er Peter» da han besøkte Kirkenes Verdensråd i 1969. —

PROTESTANTENE OG PAVEDØMMET:

» Dette førte til forskjellige reaksjoner i Verdensrådets stab. Mens W. A. Visser't Hooft sa: «Hvis han mente det, var det godt at han sa det», syntes andre at det var litt for pretensiøst. Men siden den tid, på ti år, er en lang vei tilbakelagt, i sær av protestantene. Vi har sett lutheranernes skritt i USA. Professor G.-A. Lindbecks ord kan kanskje bli den fremtidige konklusjon på det: «I fremtiden vil Gud vise at pavedømmet er Hans nådes gave til sitt folk.» En annen lutheraner, denne tysk, men med like stor anseelse som teolog, W. Pannenberg, skrev nylig:

«Kristenheten som helhet har bruk for en tjeneste som, på visse betingelser, har kompetanse og myndighet til å tale i hele kristenhetens navn. Den romersk katolske kirke mener som kjent at en slik tjeneste allerede finnes, forenet med biskopen av Romas tjeneste. Når man forstår hvor ønskelig og nødvendig en slik tjeneste er, kan man ikke forkaste en slik påstand a priori. Protestantenes nærtagenhet med hensyn til pavedømmet lar seg forklare av erfaringer i historiens løp, men den må ikke lenge hindre at man på realistisk måte undersøker denne biskopen av Romas pretensjon.» Og teksten fortsetter, (Se *Una Sancta* 1975, s. 220—221).

Vi kunne sitere andre erklæringer, bøker og artikler, uten å gå så langt som frøre Roger fra Taizé gjorde i Lausanne og i Lyon i pinsen 1977. Alle protestanter ville ikke følge ham,

men man kunne sammenfatte manges tanke slik: et pavedømme slik som vi har kjent det gjennom historien, dvs. sentralisert, bydende og snevert autoritært, nei! En Peter-tjeneste, apostolisk og pastoral, en enhetens og evangeliseringens tjeneste, ja! Det er bemerkelsesverdig — og hele dokumentasjonen som jeg har samlet viser det — at man går fra denne Peter-tjenesten rett over til biskopen av Roma, uten å foreslå andre hypoteser. Det er bemerkelsesverdig, og det gleder oss dypt. Men gleden må ikke få oss til å glemme eller forminske den forutgående betingelsen: ikke noe «*Dictatus Papae*» (pavens diktat). Ikke noe «*La Tradizione sono io*» (Tradisjonen, det er jeg) (hvis da Pius IX virkelig har sagt disse usannsynlige ordene) ...

(Forts. neste side.)

Johannes XXIII' stil...

... og
Paul VI's
stil.

VENDE TILBAKE TIL DEN EKTE TRADISJONEN

Denne forutgående betingelsen kan oppfylles, og er allerede oppfylt i noen grad, på flere måter. Jeg skal bare nevne to, den første fordi den er på mitt eget område, den annen fordi den er på pavens.

På mitt område, dreier det seg om *teologihistoriens oppgave*. Historiens oppgave er å beskrive det som har vært. Det er en sannhetens oppgave. I en sak hvor konfesjonelle standpunkter, kontrovers og apologetikk har spilt en så viktig rolle, er teologihistoriens sannhet helt avgjørende. De som kjenner apologetikken — og jeg har undervist i den i mange år — vet at den tidligere bare hadde ett mål: vise at vi har rett og de andre urett, simpelthen. Dette er ikke den beste holdning når man skal lære å kjenne en sannhet som alle kunne være enig i, fordi den er ubestridelig sann. Historien fører til erkjennelse av sannhet. Den er *katharsis*, dvs. en renselse. Den frigjør oss fra en fortid som er tynget ned og forgiftet av kontrovers og av beslutningen om å triumfere over den andre. Heldigvis har vi begynt å se pavedømmet historisk, dvs. etter de faktiske forholds sannhet, og etter tekstenes mening og eksakte betydning. La meg bare nevne historikernes navn: Batiffol,

Denzler, Dvornik, de Vries, Maccarone og McCue (som ikke er enige seg imellom) Aubert, Pietri...

Teologien blir igjen seg selv ved denne kontakten med historieskrivningen. Og selv om hverken protestanter eller ortodokse kan akseptere visse trekk ved vestens middelalder og motreformasjon, gjelder dette ikke pavedømmet i det første årtusen. Ikke så å forstå at vi skulle vende tilbake til datidens situasjon. Det ville være umulig. Verden er ikke den samme, og pavestolen har i denne forandrete verden påtatt seg kristent ansvar som de tidligste århundrene ikke kjente til. Det dreier seg ikke om å vende tilbake til fortidens former, men til inspirasjonen fra den egentlige tradisjon. Den rommes i noen fortattede uttrykk: biskop av Roma, president for kirkenes kjærlighet og kommunion, enhetens ikon, apostelkollegiets stemme, Evangeliets tjeneres tjener.

JOHANNES XXIII'S STIL...

Her kommer pavedømmet til som et historisk faktum, slik det ble virkelig gjort i de fire, og især de to, siste pavene. De fortonte seg som menneskets forsvarer og hjelper i en verden som er blitt umenneskelig fordi den er uten Gud! Hele menneskheten følte at den hadde en far i Johannes XXIII. Han tok ikke bort

noe av pavens myndighet, ei heller av etiketten og seremoniene fra en annen tid. Men hans evangeliske sjel gjorde at det ikke kom noe ønske om makt mellom ham eller noe menneske, stort eller lite. Hele verden fulgte hans døds kamp og gråt ved hans død. Mens konsilet utarbeidet det vakre dekretet *Unitatis Redintegratio* (Om økumenikken) fortonte han seg mer og mer som en mulig universell hyrde. På noen få år vek århundrer av fåfeng kontrovers plassen for en åpenhet som var fri for all frykt, preget av sympati, ja endog av kjærlighet.

... OG PAVE PAUL VI'S STIL

Paul VI's stil er anderledes, mer gjennomtenkt, mindre intuitiv. Her finnes ord og gester. Paul VI har sans for uttrykksfulle gester som kan skape nye situasjoner. Om favnelsen av den glødende patriark Athenagoras på Oljeberget, besøket i Gênevê, ringen han satte på erkebiskop Ramseyes finger da de gikk ut av San Paolo fuori le Mura. Knefallet foran metropolitten Mélton, den 14. desember 1975, knefall og kyss på foten, som fikk patriark Dimitrios til å si «Paul VI har overgått pavedømmet, han har sluttet seg til fedrene som grunnla kirken». Disse ordene er hverken smiger eller ren litteratur. De har presisjon og dybde. Det pavedømme som Paul VI overgår, er det som hverken protestanter eller ortodokse noen sinne vil akseptere, et pavedømme med makt-pretensjoner som presser seg på de andre uten respekt for deres ekte originalitet. Og «å slutte seg til fedrene som grunnla kirken,» det er, utover ordene, i dag å leve Tradisjonen som er kirkens levende innhold. Dette har avgjørende betydning nå, når den *teologiske samtale* — etter *kjærlighetens* samtale — skal begynne med ortodoksien. Slik karakteriserte metropolitten Parthenios av Kartago denne: «Dialogen må være — høyt over en menneskelig ideologi eller teologi — en levende tradisjon som fortsetter kirkens liv — og bare dette —. Dialogen må være stedet hvor Guds menn gir og mottar Den

Ola nordmann besøker italiensk kloster

Egentlig er det alt ganske lenge siden — for ikke å si pinlig lenge siden. I over halvannet år har pater Ansgar Christensen i Tre Fontane ved Via St. Laurentina (?) forgjebes ventet på et aldri så lite livstegn fra det høye nord — et takknemlighetens ord for utvist vennlighet i det minste. Før ikke å snakke om flokken med søstre som gledestrålende geleidet oss fire, trauste nordmenn inn i den helt riktige bussen ved St. Paulus, og som siden var våre aller velvilligste ciceroner i Scala Coeli så vel som i den mørke, underjordiske hulen der St. Paulus selv skal ha avventet sin dødsdom ved halshugging.

Riktignok er hverken Svein, Dag, Olaf eller jeg medlemmer av Moderkirken, men denne ettermiddagen i Romas utkant ble under disse omstendigheter et minneverdig høydepunkt på vår Italia-ekskursjon. For min egen del var besøket planlagt i lang tid før avreise ved at jeg hadde skaffet meg en rekommendasjon fra en god bekjent og venn — bror Robert i Austbygda i Telemark. Med en slik passerseddel, åpnet alle porter seg, og vi fikk se og oppleve et miljø og en verden som i sterk grad bidro til å

utvide et altfor snevert erkjennelsesområde.

Min vane tro festet jeg så mye som mulig av inntrykk på filmemulsjonens hyperfølsomme overflate.

«Tre Fontane» — de tre fontener. Navnet er knyttet til en legende som skildrer omstendighetene da apostelen Paulus ble halshugget, angivelig på dette stedet. Da hodet hans ble skilt fra resten av kroppen, skal det ha berørt underlaget tre ganger inntil det ble liggende. På hvert av disse stedene skal det ha sprutet frem vann med stor kraft, som en slags naturlige fontener. Derav navnet, altså.

Fotografiet (s. 10) er for øvrig en teknisk tilsnikelse, manipulasjon eller hva man vil. De tre mannshodene er blitt til gjennom mørkeromsarbeid, og er i virkeligheten en trippeleksponering av ansiktet på en St. Josefstatue. Litt søkt, kanskje, men ikke helt uten tilknytning til legenden vel?

Som de fleste vet, betyr ordet kloster (claustrum) en innegjerdet plass. Slik var i hvertfall undertegnedes barnelærdom. Og så en dag skulle en altså få stå der selv, under sitrontrærne i selskap med en mild og smilende pater som ikke visste det beste han kunne gjøre oss. Det vil si — han fant det ut til slutt da

Hellige Ånd som lever og beveger seg i kirkene på forskjellige måter, men som alltid er den samme.»

Paul VI har sagt meget som har økumeniske virkning. Hans tekster hvor han taler om «søster-kirker» har meget stor rekkevidde. Men hans gester er ennå sterkere enn ordene. Gesten av 14. desember 1975 åpnet for dialogen på en mer skapende måte enn ord kunne gjøre. Han har overgått det historiske pave-dømme, og sluttet seg til det reneste og mest evangeliske ved «Peters tjeneste». Dette er fremtidens vei. (La Documentation Catholique 2, 1978.)

han eskorterte hele gjengen til husets brenneri der vi sammen utbrakte en prestelig skål for stillheten, nøysomheten og vennligheten. Gyllengul eukalyptuslikør fra klosterets egen produksjonsavdeling ble en smakfull avslutning på vårt besøk i Tre Fontane.

Bildet fra klosterets indre hage — den ytre var en veldig palmelund med

et nett av betonglagte veier og peripatetiske vandrestier på kryss og tvers — bildet viser fra venstre Pater Ansgar omgitt av elever ved Statens Lærerskole i Forming, Notodden det året.

I Tre Fontane: Steinar Stoveland
(tekst og foto.)

Brev

Om amerikanske katolikkers prevensjon — Det kristne ekteskap kan ikke sekulariseres

Får et halvnorsk ægtepar, bosat i Danmark, men med sterke bånd til det katolske Norge, lov at delta i den debat, som Berthold Grünfeld efterlyser i «St. Olav» nr. 2/78?

Sekularisering betyder *verdsliggørelse*. Den kristne stræber derimod (for at stå mål med sit navn og efterleve sin dåb) efter at inddrage *hele* sit liv i Kristus. Privatisering betyder at holde noget for seg selv. Den kristne stræber derimod efter at give sig selv helt til Kristus. Den kristne, som mener noget med at være det, kan derfor ikke ønske at holde noget for sig selv eller verdsliggøre det. Det er tværtimod en tilbøjelighed i ham selv og i verden omkring ham (som følge af arvesynden) som han vil være på vagt overfor og bekæmpe, med Guds og Kirkens hjælp.

Kønslivet er på en særlig måde Guds ejendom. Det vidner skabelsesberetningen om: «Og Gud skabte mennesket i sit

billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem» (Gen 1.27). I det Ny Testamente bekræfter Jesus dette (Mk 10.6. ff).

Kønslivet er altså skabt i Guds billede og kan ikke verdsliggøres eller behandles som noget bare menneskeligt uden at det går ud over det menneske, som gør forsøget. Der er her ikke — lige så lidt som i «*Humanae vitae*» — tale om «naturretsfilosofiske betragtninger hentet fra aristotelisk og thomistisk tanketradisjon», men om den brugsanvisning, Skaberen har givet sin skabning, altså om Guds lov for mennesket hvis det vil være menneske.

Derfor kan ikke nok så mange overtrædelser eller et nok så stort flertal forandre dette. Det vil også være uklogt at vente, at Kirken vil gøre det. For det kan den ikke. Man vil derfor bare blive skuffet, som så mange blev det da «*Humanae vitae*» kom.

Det er nok ofte sådan, at man synes man går fremad, men i virkeligheden opdager man senere, at man var faret vild (som vi rigtig nok gang på gang har set det i økonomi og naturvidenskab). Men man kan bare se Kirken som «en passiv og etterslepene institusjon», når man i virkeligheden ikke er i kontakt med den, og det vil sige når man netop ikke stræber efter at leve hele sit liv i den (fordi den er Kristi legeme).

Den kristne kan kun fare vild, hvis han ikke tager imod Kirkens hjælp og belæring. Det har Jesus lovet.

Veslemøy og Erik Guldager.

INTERKOMMUNION (forts.).

Her og der, ved lesning av tidsskrifter og av løse uttalelser fra katolsk troende, får jeg likevel inntrykk av at interkommunion forekommer, både ved at protestanter deltar i katolsk nattverd og omvendt. Jeg skulle gjerne vite litt mer om dette: Vet man noe om i hvor stort omfang interkommunion praktiseres, med og uten biskoppelig tillatelse?

«Fersk» katolikk.

Som jeg påpekte i mitt svar i forrige nummer innebærer begrepet «interkommunion» at to adskilte kirkesamfunn oppretter nattverdfellesskap med hverandre i den forstand at medlemmene i de to kirkesamfunn kan gå til nattverd hos hverandre, samtidig som de forblir medlemmer av sine respektive kirkesamfunn. Det sier seg dermed selv at ingen katolsk biskop på egen hånd kan gi tillatelse til «interkommunion» i denne ordets egentlige betydning. Hele Kirken måtte eventuelt være enig før en slik tillatelse kunne gis.

Når man taler om «interkommunion» er det dessuten viktig å ha klart for seg at de forskjellige kirkesamfunn ikke er likeverdige i forhold til den katolske kirke. Noen er mer katolske enn andre. Tradisjonelt skiller man mellom *skismatiske* og *heretiske* kirkedannelser. *Skisma* er det greske ord for splittelse, i denne sammenheng en splittelse av en kirke som opprinnelig var én. Det var en slik splittelse som i 1054 inntrådte mellom den vestlige (latinske) og den østlige (ortodokse) kirke, og førte til at disse kirker gjensidig fordømte hverandre som skismatiske. Årsakene til denne tragiske splittelsen må først og fremst søkes i den forskjellige kultur og mentalitet. Men på tross av splittelsen er også den ortodokse kirke katolsk og apostolisk: den har den samme trosbekjennelse, de samme sakramenter og det samme bispeembede som den katolske (romerske) kirke. Forskjellen er at de ortodokse ikke anerkjenner den romerske biskops lederstilling i Kirken. For å tale med det 2. Vatikankonsils språk kan vi si at Kristi kirke finnes virkeliggjort også i den ortodokse kirke, bortsett fra at den mangler det en-

SPØRRESPALTEN

Ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

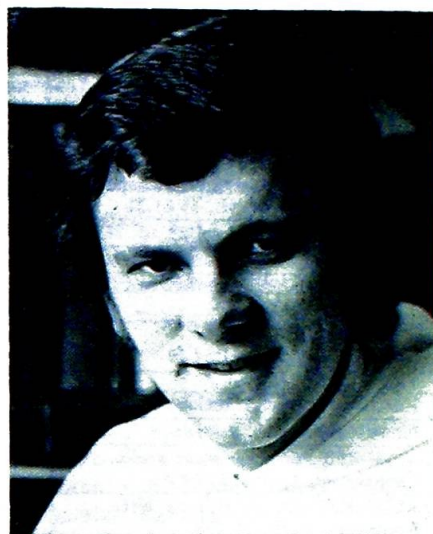
hetens tegn og vern som den romerske biskop er. Følgelig byr det ikke på særlig store problemer fra katolsk synspunkt å praktisere «interkommunion» med den ortodokse kirke, og pave Paul 6. har ført Kirken et godt stykke frem på forsoningens og gjenforeningens vei i forhold til de ortodokse kristne.

Når det gjelder de såkalte heretiske kirker er forholdet langt vanskeligere. Det greske ordet *heresis* betegnet opprinnelig en gruppe som skilte seg ut fra de andre, et parti, men er senere også blitt en betegnelse på meninger (læresetninger) som er i strid med den katolske tro. En heretisk kirke er altså en kirke hvis lære og praksis på vesentlige punkter avviker fra katolsk lære og praksis. Til disse såkalte heretiske kirker hører også de protestantiske. Det 2. Vatikan-konsil slår uttrykkelig fast at også protestantene er kristne brødre, og at Kristus også virker i deres kirker. Men samtidig er det et faktum at disse kirker, i motsetning til de ortodokse, har forkastet vesentlige deler av det som i den katolske kirke anses som kjennetegn på Kristi kirke: sakramentene (unntatt dåpen og, i en viss forstand, nattverden), det apostoliske bispeembede, og deler av den katolske kirkes tro. De protestantiske kirkesamfunn legger selv vekt på at de har brutt med den katolske kirke, og deres lære, f. eks. om nattverden, er ofte utformet under avvisning av, og i bevisst motsetning til, den katolske tro. Dette førte så til at de katolske teologer i motreformasjonens tid ytterligere understreket de katolske trossannheter som protestantene fornektet, og dermed fikk vi den tragiske og uforsonlige

polemikk som har preget kirkehistorien helt frem til de siste årtier. I dag søker teologer på begge sider å finne nye uttrykk der hvor de gamle polemiske formuleringer hindrer den gjensidige forståelse. Om man ad denne vei noensinne vil nå frem til interkommunion vil fremtiden vise. Den økumeniske begeistring som fulgte umiddelbart etter konsilet er nok kjølnet noe, og flertallet av de troende, både blant katolikker og protestanter, synes foreløpig å mangle den interesse som skal til for at en virkelig tilnærming kan komme istand. Oppslutningen om bønneuken for kristen enhet er ett av flere eksempler på dette.

Men det finnes også en mer individualistisk tolkning av begrepet «interkommunion», nemlig den at medlemmer av forskjellige kirkesamfunn ved særlige anledninger kan kommunisere hos hverandre. Som jeg nevnte i forrige nummer har det hendt at biskoper i helt spesielle tilfeller har gitt protestanter anledning til å delta i den katolske nattverd. At en god del ikke-katolikker går til katolsk nattverd uten tillatelse fra biskopen er et utvilsomt, men beklagelig faktum. (Hvorfor det er beklagelig skal jeg komme tilbake til i neste nummer).

Derimot vet jeg ikke hvorvidt katolikker deltar i protestantisk nattverd. Det kan vel tenkes at også det forekommer, men i denne sammenheng er det utenkelig at biskopen gir tillatelse. En katolikk som kommuniserer utenfor Kirken handler nemlig *mot* Kirken. Han setter seg på sett og vis utenfor Kirkens fellesskap. Han søker enhet utenfor enheten. Det er nemlig ikke den samme nattverd

som feires i den katolske (og ortodokse) kirke og i de protestantiske kirkesamfunn. Og vel å merke: dette sies ikke av ringeakt for protestantenes nattverd, men fordi protestantene sier det selv. De vil selv på ingen måte gå med på at deres nattverd er den samme som den katolske. De vil tvert imot hevde at deres egen nattverdfeiiring er mer i samsvar med Gud ord enn den som praktiseres i den katolske og den ortodokse kirke. Hverken den katolske eller den ortodokse kirke deler dette synspunkt, men mener tvert imot å feire de helige mysterier i overensstemmelse med Herrens innstiftelse og i den tro som er overlevert fra apostlene. Så anstøtelig det enn kan høres, så tror den katolske kirke fremdeles, i det den fullt ut anerkjenner de kristne verdier i de andre kirkesamfunn, at Kristi ene sanne kirke finnes virkeliggjort i den katolske kirke. Derfor ville Kirken fornekte sin egen tro om den anbefalte sine medlemmer å søke Kristi legeme utenfor den katolske kirke.

Det er klart at Kirkens holdning når det gjelder katolikkens deltagelse i protestantisk nattverd kan skape store følelsesmessige problemer for mange, og rent menneskelig sett er det ikke vanskelig å forstå at en del tar saken i egne hender. I neste nummer vil jeg ta opp en del av disse problemer som et svar på siste delen av ditt brev.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høy-messe
OSLO: St. Olavs domkirke	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	11.00	—
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587	—	—	10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: 18.30	8.00	11.00
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: 19.00	—	11.00
Vår Frue Kirke, Helleveien	—	10.00	—
Florida kapell	—	19.00	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	lörd.: 18.00	—	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195	—	—	—
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	—	11.00
LILLEHAMMER: Mariakirken, Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.00	11.15	—
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	—	—
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69	—	9.30	—
STAVANGER: St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: 17.00	—	—
	19.00	—	—
	sønd.: 8.30	11.00	—
	9.30	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	—	—	11.00
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2, Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	8.45	11.00	—
St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670 ..	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29	—	11.00	—
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: 18.00	—	11.00
St. Elisabethsøstrene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: St. Eystens kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 487	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	19.00	11.00	—
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—
NARVIK: Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82	—	18.30	—
SELFORS: Vår Frelsers kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072	—	11.00	—

Av pressen

TILNÆRMING MELLOM KATOLIKKER OG PINSEVENNER?

I Aftenposten 9. februar, skrev Martin Ski følgende:

En romersk-katolsk pater har talt under en karismatisk konferanse i Filadelfia-menigheten i Stockholm, som er Lewi Pethrus' gamle menighet. Med denne begivenhet synes en hittil uoverstigeleg mur mellom skandinaviske pinsevenner og katolske karismatikere å være blitt adskillig lavere. For tre år siden var en annen katolsk pater innbudt som taler i Sarons Dal, og han talte også bl. a. i pinsemenigheten i Stavanger. Denne begivenhet var et av de sterke ankepunkter mot Aril Edvardsen ved en av de skarpeste konfrontasjoner mellom ham og endel ledere i Pinsebevegelsen i Norge.

I bevegelsens organ «Korsets Seier», og i den såkalte «hvitbok» forfattet av redaktør Thoralf Gilbrant og utgitt av ham på eget forlag, er det brukt sterke ord om nettopp denne hendelsen. Noe i retning av at om man lot katolikker slippe til, ville det stå om Pinsebevegelsens eget livsgrunnlag.

Men nå har altså ledelsen i Filadelfia-menigheten i Stockholm, etter Lewi Pethrus' død, åpnet veien til talerstolen i Nord-Europas største frimenighet for en katolikk.

Den katolske pateren heter Frank McGrath. Han kunne fortelle at man i Brussel har sett mange komme til troen. På konferansen ble det ellers opplyst at ved et katolsk sykehus i Belville, USA, er hele personalet karismatikere. (Uttrykket står internasjonalt som betegnelse på kristne fra ulike kirkesamfunn som opplever åndsdaopen og den såkalte nådegavevekkelsen.) I den samme byen i USA finnes det også en bønnegruppe på 300 personer, fortalte pastor Henry Redman.

Den nå verdenskjente boer fra Syd-Afrika, pastor David du Ples-

sis, deltok også i Stockholm, og med dette er et nytt skritt tatt i retning av større forsonlighet. David du Plessis ble straks etter annen verdenskrig sekretær i pinsevennes verdenskonferanse, en noe løs sammenslutning av bevegelsen i verdenssammenheng. Han bosatte seg i USA og så det som sin oppgave å bringe budskapet om åndsdaopen også til katolikker. Han er i dag internasjonalt kjent under tilnavnet «Mr. Pentecost» (hr. Pinse). Men Mr. Pentecost's åpne holdning til katolikker bragte ham i unåde bl. a. hos Lewi Pethrus, og han har vært holdt utenfor svensk pinsebevegelse. Nå gjestet han altså Stockholm nylig.

Pastor David du Plessis kommer også på besøk til Oslo i nærmeste fremtid. Det er pinsemenigheten Salem som ønsker ham velkommen som taler, en visitt som antagelig også vil føre til at han kommer til å gjeste flere norske pinsemenigheter.

I USA har det gjennom flere år pågått en vekkelse av karismatisk karakter innen den romersk-katolske kirke og det meldes om tusener av katolikker som opplever åndsdaopen i de former pinsevekkelsen har forkynt den helt siden begynnelsen av dette århundre. Pastor David du Plessis, som altså selv har en stor andel i denne utvikling, kan ikke forstå at kristne ut fra felles erfaringsgrunnlag på et så vesentlig punkt, ikke skal kunne pleie fellesskapet, du Plessis har også deltatt i konferanser som er arrangert i regi av Kirkenes Verdensråd, for også der å gi videre de sannheter han tror på når det gjelder Bibelens lære om åndsdaopen. Hvor stor respons han har fått i disse kretser, vites ikke.

KATOLIKKER FÅR IKKE TALE HOS PINSEVENNER

Allerede neste dag, 10. februar, kunne Martin Ski fortelle om norsk reaksjon:

En av pinsebevegelsens eldste og mest kjente bibellærere, Sverre Kormo, søkte på Pinsebevegelsens predikantkonferanse i Filadelfia i går å trekke opp retningslinjer for norske pinsevenners holdning til Den romersk-katolske kirke med sitt læresystem, og det stadig voksende antall karisma-

(Forts. side 14)

«Professor Hieronimus» og «På Sct Jørgen» skrevet i 1895. Disse kan sies å være delvis selvbiografiske nedtegnelser. Professor Hieronimus eller Knud Pontoppidan som han i virkeligheten het, var en av Danmarks mest fremstående psykiatre skjønt hans behandlingsmåter kunne diskuteres, og det ble de! Men selvom det er dette som umiddelbart trer sterkest frem i filmen, er det ikke bare det som er filmens egentlige problematikk. Det Amalie Skram setter fingeren på, og som regissøren Nicole Macé med stor dyktighet formidler til seerne, er først og fremst kvinnens umyndiggjørelse og den evig aktuelle konflikt mellom en yrkesutøvelse og oppgaven som hustru og mor.

Amalie Skram har selv gjennomlevet denne konflikten, men det er som maler og ikke som forfatter vi møter filmens hovedperson Else Kant. I drakampen mellom de daglige forpliktel-

ser, det å være mor for sin lille sønn, hustru for sin mann, representativ i selskapslivet, og hennes kall som kunstner, klarer hun ikke balansen og det ender med søvnløshet og oppgittethet. Mannen har rett til å skrive sin avhandling — det er normalt — mens hun får dårlig samvittighet fordi hun ikke makter å skjøtte begge oppgaver. Tegnene på galskap som i

film:

«FORMYNDERNE»

Etter en film som «Gjøkeredet» som lenge sto på programmet både her og i utlandet, har man fått et glimrende og samtidig skremmende inntrykk av behandlingsmåten på psykiatriske institusjoner. Men mens «Gjøkeredet» var fra vår egen tid, går «Formynderne» som nettopp hadde Norges-première, helt tilbake til før århundreskiftet. Filmen er laget etter to av Amalie Skrams romaner

- P. H. Gerhard: The World of Icons. Kr. 118.—
 Davids Salmer—Det gamle Testamente i ny oversettelse. Kr. 42.—
 Daniélou: The Theology of Jewish Christianity, Vol. I. Kr. 114.—
 Daniélou Gospel Message and Hellenistic Culture. Vol. II. Kr. 114.—
 Daniélou: The Origins of Latin Christianity. Vol. III. Kr. 114.—
 Daniélou: The Bible and the Liturgy. Kr. 42.60.
 Jungmann: The Early Liturgy. To the time of Gregory the Great. Kr. 42.60
 Mascall: The Secularisation of Christianity. Kr. 21.50.
 Suenens - Ramsey: Come Holy Spirit. Kr. 22.70.
- Supraphon-plater à kr. 30.— pr. stk.:**
 Max Bruch: Concerto in G. Minor, Mendelsohn-Bartholdy: Concerto in E Minor.
 Mozart: Quartets For Flute And Strings.
 Max Reger: Organ Compositions.
 Louis Verner: Orgel Werke.
 Zsigmond Szathmary: Orgel.
 Marcel Dupré: Der Kreuzweg (nach Claudel).
- L'Orgue Francais — l'époque contemporaine:
 Johan Alain: L'œuvre pour orgue enregistrement integral.
 Orgue: Marie Claire Alain, 2 plater kr. 100.—
 Bach: Das Orgelbüchlein 2 - Orgelchoräle und Chorsätze zu Passion und Ostern, Kr. 52.—
 Rachmaninow, op. 37: Der Nachtgottesdienst Der Slawischen Kirche, 3 plater. Kr. 239.—
 Die Vollständige Liturgie im Byzantinisch-Slawischen Ritus, 2 plater. Kr. 159.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48
 Åpent kl. 9—16, lørdager kl. 9—14

LEILIGHET

3 vær., kjøkken etc. umøblert, helst villa søkes av enslig kontor-mann i 60-årene. Rolig, sikker betaler, katolsk.
 Vennligst ring 23 40 90
 kl. 7.30 — 15.30

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hammerfest
St. Franciskus-søstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård	}	Tromsø
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Trondheim
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke,		
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg

Ved bestilling av olje:
 Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

våre øyne fortøner seg som en kraftig overanstrengelse, en naturlig følge av de søvnløse netter hun brukte til å male, blir tolket som en fullkommen mangel på evne til å beherske sitt følelsesliv. Det er også trangen til å sove, til å hvile fullstendig, som får Else til frivillig å legge seg inn på prof. Hieronimus' klinikk uten å ane hva som venter henne. Sjukket gjør ikke tilstanden bedre, og Vibeke Løkkeberg klarer på en overbevisende måte å få frem svingningene mellom håp og mismot, ilterhet og selvoppgivelse. Fra å være på sammenbruddets rand der selvmord synes å være den eneste løsning, får livsviljen og staheten overtaket, og hun fyrer løs med alle tenkelige våpen. Det blir en kamp mot et system der den sterkeste seirer. Det er bare det at til syvende og sist er det ikke prof. Hieronimus som er den sterkeste, men Else selv. En svakere personlighet kunne blitt sinnsyk av mindre, og som Amalie Skram sier det: hun måtte utelukkende stole på egne krefter for ikke å gå til grunne.

Fremgangsmåten vi er vitne til, høres usannsynlig ut i dag, men vi har jo fremdeles bevis på at slike overgrep mot den menneskelige frihet også finner sted i vår tid. Når Else Kant bebreider mannen Knut at han svikter, er det ikke hele sannheten. Også han blir et offer for systemet, umyndiggjørelsen fra de som vet bedre.

Prof. Hieronimus er i Helge Reiss' skikkelse akkurat så ufordragelig som vi møter ham i boken, heller litt verre med sitt overbærende «geistlige» blikk og hånlige smil, og han tolker rollen på en utmerket måte. Vi finner også noen gode prestasjoner hos enkelte av sykepleierne.

«Prof. Hieronimus» slutter med at Else blir overført til asylet «Set Jørgen». Det er først der hun møter forståelse og hjelp, enda vi på forhånd hadde ventet oss det verste. Her fantes det imidlertid ingen Hieronimus-type, og bestyrerinnen — vel å merke på de betalendes avdeling — skjønner snart at Else ikke har noe der å gjøre.

BERGEN

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk

Tlf. 99 016 Bergen
Solheimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110 Telegramadresse: -Kjell-

FORSIKRINGSAKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Eches Færrehandel's

NYGARDSGT. 19

Nicole Macé overfører med dyktig hånd Amalie Skrams personer til lerretet. Denne anmelder vil kanskje savne det religiøse element Amalie Skram adskillig tydeligere hadde med. Knut Kant, Elses mann, får vi bare et vagt inntrykk av, men det gjør vi også i den første boken. Kari Rolfsen skal ha en komplement for Else Kant bilder.

«Formynderne» er langt fra noen dårlig film selvom den etter min mening aldri blir helstøpt nok.

SMA

Av
pressen

(Forts. fra side 12)

tikere innen romerkirken og deres forhold til pinsevennene. Bibel-

foredraget munnet ut i en resolusjon, vedtatt med stort flertall, som stadfester pinsevennens tidligere avvisende holdning overfor romerkirken som kirke, men anerkjenner den enkelte katolikkens religiøse opplevelser. Dog tar resolusjonen det forbehold at ingen katolikk, som forblir i sin kirke, bør tillates å stå på talerstolen i en pinsemenighet.

Da denne resolusjon var vedtatt, opplevde konferansedeltagerne noe av et antiklimaks. Den norskfødte pastor Josef Østby, som er en av forstanderne i Filadelfia, Stockholm, fikk anledning til å forklare bakgrunnen for den karmatiske konferansen som nylig har funnet sted i Stockholm. Pastor Østbye kunne fortelle at den katolske pater som talte på denne konferansen, opptrådte på en ydmyg og tiltalende måte og var meget villig til å motta veiledning fra pinsebødere.

(Forkortet.)

THOMAS MORE MINNES I LONDON.

I 1978 er det 500 år siden St. Thomas Mores fødsel, og helgenen ble minnet såvel i katolske som protestantiske kretser. *The Times* understreket i en lederartikkel Thomas Mores respekt for den ukrenkelige individuelle samvittighet. I februar kom 50 medlemmer av Thomas Mores-Akademie i KBN til London for

å se More-utstillingen i The National Portrait Gallery. «Man følte at utstillingens tittel «Kongens gode tjener» overdrev den engelske sans for *understatement*, i det det nettopp var de utelatte følgende ord «... men Gud først», som gjorde More til en inspirasjon for tyske katolikker da de sto overfor Hitler. More er blitt helgenen som hjelper gjennom vår tids totalitære epoker. Hans kanonisering i 1935 var for tyske katolikker en taus protest mot Nazi-regimet, og man ba i konsentrasjonsleirene om forbønn av St. Thomas, som hadde lidt i Tower.» Hjemme i Tyskland skal et symposium behandle Thomas More

OSLO

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst
Med tre forretninger i sentrum.
Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

som samvittighetsfange og som martyr i Tower, Mores «kommunisme» i *Utopia*, hans vennskap med Erasmus av Rotterdam og hans motstand mot Henrik VIII.

«Kanskje er det symbolsk at det omkring Thomas Mores 500-årsdag ble feiret både en anglikansk og en katolsk gudstjeneste i Chelsea Old Church. Dr. Coggan prekte der søndag 5. februar, og dagen etter feiret sognepresten i Holy Redeemer, Chelsea, messe der.

I sin siste erklæring om hvorfor han motsto kongen til døden, sa More at The Act of Supremacy truet kirkens enhet. Han døde som martyr for enheten, og han fører oss nå til gjenoprettelsen av enheten.» (The Tablet, forkortet.)

EX-PRESTER BER OM PASTORAL OPPGAVE

Omkring 200 franske prester som er blitt «redusert til legstanden», har sendt alle franske biskoper et brev, der de sier, at de i sin nåværende stilling stadig gjerne vil være «vitner for Kristus». De mener at det må kunne finnes en ny plass i kirken, hvor de kan gjøre pastoralt arbeid. (KNA)

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

ANTALL TEOLOGI-STUDENTER FORDOBLET

I de tysktalende land er antallet teologistudenter økt sterkt i de siste år. I Wien var det i 1976/77 mer enn 1000 teologi-studenter. Veksten gjelder imidlertid studenter som vil forbli legfolk. Prestekandidatenes antall har ikke steget. (KNA)

SPANSK BISKOP: PINOCHET BØR IKKE KALLE SEG KRISTEN

En hjelpebiskop av Madrid sa under en «Chile-høring» i Alger i januar, at han fant det høyst betenkelig at den chilenske ministerpresident, General Augusto Pinochet kaller seg kristen. For å fastslå dette, er det nok å sammenligne Jesu Kristi liv og verk med Pinochets gjerninger, sa han. (KNA)

KRISTELIG-DEMOKRATISKE PARTIER NOMINERER KARDINAL WYSZYNSKI TIL FREDSPRISEN

Verdensunionen av kristelig-demokratiske partier nominerte under et møte i Caracas i februar den polske kardinal Stefan Wyszynski til Nobels Fredspris for 1978. Nominasjonen ble telegrafert til Nobel-komiteen i Oslo. (KNA)

INTERKOMMUNION FORUTSETTER FELLES TRO

KARDINAL HUME TALER TIL DEN ANGLIKANSKE SYNODE

Kardinal Basil Hume var invitert til å tale til de anglikanske biskopers general-synode i februar. Her følger et utdrag av talen.

HOLDE TRITT MED HVERANDRE

Må jeg få foreslå at vi (anglikanere og romerske katolikker) ikke bare lytter til hverandre, men at vi sammen lytter til det Ånden sier. Det er en gammel praksis i Guds kirke, at man konsulterer andre lokal-kirker før man tar beslutninger om hvordan troen formuleres og om tjenester. Nå når vår samtale gjør fremgang, og vi går mot nærmere samarbeid bygget på kirkenes fellesskap, ville det — for å ta et viktig eksempel — være årsak til dyp bekymring hvis dere går videre mot ordinasjon av kvinner uten å ta alvorlig holdningen til en så viktig forandring innen den romersk katolske kirke, hos våre brødre i de ortodokse kirker og hos gammelkatolikkenene. Med rette kunne dere svare: «dette prinsippet om gjensidig konsultasjon skulle gjelde dere også, de romerske katolikker!» La meg svare, at jeg med glede ser frem til den dag da slik konsultasjon vil være normal praksis. Samtidig understreker jeg, som romersk katolsk biskop, som dere kan vente, Peters spesielle rolle slik den kommer til uttrykk i Paul VI's person.

INTERKOMMUNIONS-PRAKSIS

Det er et annet punkt jeg gjerne vil nevne for dere. Det gjelder den voksende inter-kommunions-praksis. Den romersk-katolske kirke mener, som dere vet, at det at en kirke

delers den hellige kommunion med en annen kirke er «tegn på og uttrykk for den fulle enhet, som Eucharistien etter sitt vesen betyr» og «det må ikke betraktes som et middel som kunne brukes for å oppnå full kirkelig enhet.» Vi tror at interkommunion

ikke bare forutsetter samme tro på Kristi virkelige nærvær i nattverdelementene, men også en felles tro i det hele tatt. Jeg trekker ikke et øyeblikk i tvil at så manges ønske om å dele den samme nattverd er en gave fra Gud, en gave som tvinger oss til å arbeide enda hardere for å finne løsning på våre vanskeligheter. Dette ønsket finnes i hver eneste kristen kirke og forsamling i hele England. Men som vårt offisielle svar til de ti forslag fra «The Churches Unity Commission» må vi si, at vi erkjenner at andre spørsmål må løses før vi, som kirker, kan nærme oss Herrens alter sammen.

(Gjengitt i The Tablet)

REDAKSJONEN

AVSLUTTET

16. FEBRUAR

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Marianne Gunnarsjaa

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480